

Tekst 1

Schooltaal of thuistaal: wat leren jonge kinderen thuis?

(1) In Nederland zijn alle onderwijsniveaus toegankelijk voor iedereen. Elk kind kan uiteindelijk naar het MBO, het HBO of de universiteit. Het maakt bij die keuze niet uit of je ouders nu achter de lopende band staan in een fabriek of directeur zijn van diezelfde fabriek. Maar sommige kinderen hebben het moeilijk op school. Die kinderen hebben thuis wel Nederlands geleerd, maar hebben desondanks een taalachterstand. Ze kunnen prima over koetjes en kalfjes praten. Maar met een gesprek over schoolvakken hebben ze veel meer moeite.

(2) De taal die je thuis met je vrienden of je ouders gebruikt om over alledaagse dingen te praten, noemen we wel 'thuistaal'. De taal van de school heet ook wel 'schooltaal'. Dit is vooral geschreven taal, maar je gebruikt deze taal ook mondeling tijdens de lessen op school. Schooltaal verschilt op een aantal punten van thuistaal. De woorden die mensen in schooltaal gebruiken, zijn bijvoorbeeld vaak moeilijker dan die in thuistaal. Bovendien hebben woorden in schooltaal vaak een specifieke betekenis. Zo is een cel in alledaagse taal een ruimte in een gevangenis, terwijl het woord in de biologie juist een deeltje is van het menselijk lichaam. Ook zinnen zijn in schooltaal vaak moeilijker en langer dan in thuistaal. Een ander belangrijk verschil is, dat mensen in schooltaal vaak praten over lastigere onderwerpen dan in thuistaal.

(3) Zoals gezegd leren veel Nederlandse kinderen thuis al Nederlands, vooral van hun ouders. Om kinderen daarbij te helpen, passen ouders hun taalgebruik aan het niveau van het kind aan. Niet alle ouders doen dat evenveel en

op dezelfde manier. Sommige ouders gebruiken thuis korte zinnnetjes en makkelijke woorden als ze tegen hun kind praten. Zij praten ook vooral over het hier en nu. Andere ouders doen dat juist niet. Zij praten met hun kind over dingen die langer geleden zijn gebeurd. Of ze praten met hun kind over hoe dingen werken. Dit zijn kenmerken van schooltaal die kinderen op school ook horen.

(4) Niet duidelijk is of die ouders altijd kenmerken van schooltaal gebruiken in hun taalaanbod. Het is mogelijk dat ze dat bijvoorbeeld alleen doen tijdens het voorlezen van prentenboekjes. Wetenschappers denken dat vooral kinderen met hoger opgeleide ouders thuis al kennis maken met schooltaal. Op school kunnen zij zich dan gelijk richten op de inhoud van de lessen. Ze denken dat bij kinderen van ouders met een kortere opleiding dit veel minder het geval is. Die kinderen moeten op school dan eerst de schooltaal leren voor ze de inhoud van de lessen kunnen begrijpen. Dat kost hun al zo veel moeite, dat ze niet genoeg leren van de lessen zelf.

(5) In een onderzoek naar het taalaanbod in Nederlandse gezinnen is gekeken naar de vraag of er inderdaad verschillen zijn tussen moeders in het gebruik van schooltaal thuis. Er is daarbij gelet op de manier waarop en de mate

- 80 waarin ze schooltaal thuis gebruiken. Daarvoor is onderzoek gedaan bij vier Nederlandse gezinnen met een kind dat net of bijna drie jaar oud was. **(6)** Verder is onderzocht of moeders bij
- 85 bepaalde activiteiten meer kenmerken van schooltaal gebruiken dan bij andere activiteiten. Daarom zijn er opnames gemaakt bij zes verschillende activiteiten, zoals samen tafeldekken en daarna eten, het maken van figuurtjes met blokken en het praten over een praatplaat, een plaat waarop allerlei dingen te zien zijn. **(7)** De opdrachten waren verspreid
- 95 over twee verschillende dagen, zodat het niet te vermoeiend was voor de kinderen. Alles wat de moeders en de kinderen zeiden bij de activiteiten, is uitgeschreven. Ook alle versprekingen en foutjes werden daarbij precies opgeschreven. **(8)** Alle moeders gebruikten soms kenmerken van schooltaal in hun taalaanbod. De hoogopgeleide moeders deden dat wel meer dan de moeders met een minder hoge opleiding. Ze gebruikten langere zinnen en meer verschillende woorden. En ze praatten vooral ook meer over het waarom van dingen. Bijvoorbeeld als twee moeders praten over een kraam van een groenteman op de praatplaat. Daar is een
- 115 omgevallen kist met appels te zien. De ene moeder liet haar kind nadenken waarom dat gebeurde en legde dat zelf uit. De andere liet haar kind alleen zeggen dat de kist omviel en ging toen verder met het opnoemen van allerlei soorten fruit. Kinderen met hoogopgeleide moeders maken dus thuis al meer kennis met schooltaal en met meer verschillende kenmerken daarvan, dan kinderen met laagopgeleide moeders. Toch gebruiken ook deze moeders soms kenmerken van schooltaal in hun taalaanbod. Alle moeders deden dat vooral als zij samen met hun kind praatten over de praatplaat. **(9)** Samen praten over zo'n praatplaat is voor kinderen een goede voorbereiding op de vaardigheden en de taal die ze op school nodig hebben. Tenminste, als ze niet alleen benoemen wat ze zien, maar ook nadenken over waarom dingen op de plaat gebeuren. Daarbij hebben ze dan wel hulp nodig van hun moeder, die er al meer ervaring mee heeft. Het zou daarom goed zijn om moeders te stimuleren samen met hun kind te praten over praatplaten. Daarop moeten dan veel verschillende dingen te zien zijn. Zo is er voor elk kind wel iets leuks en steeds iets nieuws om over te praten.

Naar een scriptie van Geke Hootsen, Schooltaal thuis bij moeders met driejarige kinderen, Tilburg, 2006

Tekst 1

- 1p 1 Hoe wordt het onderwerp van de tekst in alinea 1 ingeleid?
Het onderwerp van de tekst wordt in alinea 1 ingeleid door
A de aanleiding voor het schrijven van dit artikel te noemen.
B de mening van een deskundige weer te geven.
C de indeling van de tekst in alinea's aan te duiden.
D het onderwerp van dit artikel te beschrijven.
- 2p 2 Welke vijf verschillen tussen thuistaal en schooltaal worden in alinea 2 genoemd?
Gebruik per verschil maximaal 10 woorden.
- 1p 3 "Dit zijn kenmerken van schooltaal die kinderen op school ook horen." (regels 53-55)
→ Welke twee kenmerken van schooltaal worden hier bedoeld?
- 1p 4 "Niet duidelijk is of die ouders altijd kenmerken van schooltaal gebruiken in hun taalaanbod." (regels 56-58)
→ Citeer de zin uit het tekstgedeelte van de alinea's 5, 6 en 7 waarin wordt aangegeven dat ook is onderzocht, hoe vaak ouders schooltaal gebruikten.
- 1p 5 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van alinea 3 en 4?
A Kenmerken schooltaal
B Leeftijd kinderen
C Mening wetenschappers
D Taalaanbod ouders
- 1p 6 In het onderzoek is gekeken naar de verschillen in het gebruik van schooltaal thuis. Wat is er onderzocht?
Onderzocht is
A hoe goed, waar en waarom schooltaal door moeders thuis gebruikt wordt.
B hoe, hoe goed en waarom schooltaal door moeders thuis gebruikt wordt.
C hoe, wanneer en hoeveel schooltaal door moeders thuis gebruikt wordt.
D hoe, wanneer en waarom schooltaal door moeders thuis gebruikt wordt.
- 1p 7 Wat is het verband tussen alinea 5 en alinea 6?
A Alinea 5 en 6 vormen samen een opsomming.
B Alinea 5 en 6 vormen samen een tegenstelling.
C Alinea 6 geeft een verklaring voor het genoemde in alinea 5.
D Alinea 6 noemt een gevolg van het genoemde in alinea 5.
- 1p 8 Wat is het verband tussen enerzijds de alinea's 5, 6 en 7 en anderzijds alinea 8?
A Alinea 8 geeft een toelichting op het onderzoek uit de alinea's 5, 6 en 7.
B Alinea 8 geeft een verklaring voor het onderzoek uit de alinea's 5, 6 en 7.
C Alinea 8 noemt de opzet van het onderzoek uit de alinea's 5, 6 en 7.
D Alinea 8 noemt het resultaat van het onderzoek uit de alinea's 5, 6 en 7.

- 1p **9** De laatste alinea van een tekst kan de volgende functies hebben:
- 1 een nieuwe deskundige voorstellen
  - 2 een advies geven
  - 3 een waarschuwing uitspreken
  - 4 een oordeel over deskundigen geven.
- Wat is de belangrijkste functie van de laatste alinea van deze tekst?
- A** 1
B 2
C 3
D 4
- 1p **10** Wat is, naast informeren over het onderzoek, het tweede doel van de schrijfster met deze tekst?
- De schrijfster wil de lezers
- A** ertoe aansporen om de kinderen thuis voor te bereiden op de schooltaal.
B ervan overtuigen dat het gebruik van schooltaal thuis leuk is voor kinderen.
C laten inzien dat gewone thuistaal net zo waardevol is als schooltaal.
D wijzen op het feit dat scholen steeds meer thuistaal gaan gebruiken.
- 1p **11** Wat is de hoofdgedachte van de tekst 'Schooltaal of thuistaal: wat leren jonge kinderen thuis?'
- A** Alle moeders gebruiken thuistaal, maar sommige moeders doen dat vaker dan andere.
B Het is niet duidelijk, wanneer en waarom ouders thuis schooltaal gebruiken en wat het gevolg daarvan is.
C Het taalgebruik van de ouders tegen kinderen thuis heeft invloed op het leren van de kinderen op school.
D Kinderen van ouders met een lange opleiding krijgen thuis schooltaal aangeboden en kinderen van ouders met een korte opleiding niet.